

Schikken op de gang

Barendrecht, Maurits

Published in:
Ars Aequi

Document version:
Publisher final version (usually the publisher pdf)

Publication date:
2008

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Barendrecht, J. M. (2008). Schikken op de gang. *Ars Aequi*, 57(12), 885.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Schikken op de gang

In onze colleges Burgerlijk Procesrecht en Geschiloplossing proberen we studenten zo veel mogelijk de cruciale dingen te laten zien die ze als cliënt of als rechtshulpverlener in een procedure tegen kunnen komen. Wat er dan uit springt, is de zitting. Want vanaf het moment dat de rechter voor het eerst naar de zaak kijkt op de avond voorafgaand aan de zitting, tot en met zijn reflectiemoment nadat partijen de zaal hebben verlaten; in die 24 uur wordt bijna alles beslist.

Het is niet makkelijk om hier studiemateriaal bij te vinden. De handboeken burgerlijk procesrecht wijden net zo veel woorden aan de zitting als de wet en de jurisprudentie van de Hoge Raad dat doen. De rechterlijke macht doet intern wat cursussen ‘compareren’, maar die focussen erg op hoe de rechter de zaak door die dag heen krijgt.

Gelukkig komt daar verandering in. Vorig jaar is er onderzoek naar comparities gedaan door Ippel en Heeger, en er komt binnenkort een boeiend verslag uit van onderzoek naar 150 comparities in Den Bosch en Utrecht (Janneke van der Linden, Zitten, luisteren en schikken, Uitgave Raad voor de Rechtspraak, 2008). Ook lopen er experimenten om regiezittingen in verschillende soorten zaken effectiever te maken. Daarbij is ‘conflictdiagnose’ het toverwoord. En ik kwam een interessante nieuwe cursus tegen over misschien wel het moeilijkste aspect van de zitting: Schikken op de gang.

Het gebeurt meestal zo halverwege de zitting. Eerst heeft de rechter partijen wat vragen gesteld over de feiten en ze stukjes van hun verhaal laten vertellen. Soms zegt hij iets over de manier waarop hij tegen een bepaalde stelling aankijkt. Vervolgens worden partijen uitgenodigd naar de gang te gaan. Dan wordt het razend moeilijk. Er zijn 10 minuten, of als het mee zit een half uur, voor nader overleg tussen cliënt en advocaat en voor onderhandeling tussen partijen. Het gebeurt in een setting van koffieautomaten, gehaste bodes en tl-verlicht linoleum. Een geschikte plek om te zitten is er zelden. Soms ruziet men wat door, soms leggen partijen het snel bij terwijl ze de advocaten opzij schuiven, soms zijn het juist de advocaten die de goede woorden voor bod en tegenbod weten te vinden.

Jacqueline Spierdijk en Dick Allewijn, die deze cursus aanbieden, weten wel weg met zo’n chaos. Ze behoren tot een nieuwe generatie docenten die kennis verweven met veel reflectie op handelen. Hoe zat het ook al weer met de theorie van onderhandelingsmethoden? ‘Wat is je openingszin als je op de gang staat? Hoe komt dat over bij de andere partij?’ Gericht op wat het leerdoel is, niet op wat de docent toevallig aan vakkennis heeft of waar de Hoge Raad toevallig zijn meest actuele arrest over heeft geweest. Als er nog geen kennis is, dan wordt de cursus zelf het laboratorium: ‘De kloof was te groot. Terug in de rechtszaal en wat nu?’ vermeldt het programma vragend.

De cliënten zullen zeker profiteren als hun advocaten een dag lang leren om op de gang te schikken. Maar het blijft vreemd, dat een zo belangrijk onderdeel van de procedure bij de rechter zo weinig doordacht is ontworpen. Het lijkt of niemand op Justitie of binnen de rechterlijke macht er ooit over heeft nagedacht hoe hij de gang zo kon inrichten dat een goed klimaat voor onderhandeling zou kunnen ontstaan. Hoewel tijdsdruk op onderhandelingen essentieel is om resultaat te bereiken, zijn onderzoekers eenstemmig dat te veel tijdsdruk leidt tot patstellingen, slechte beslissingen en spijt over bereikte resultaten. Mensen hebben tijd nodig om afscheid te nemen van een vaak slepend conflict. Het onderzoek van Janneke van der Linden wijst ook in die richting en laat zien dat rechters – anders dan vaak wordt gedacht – maar rond een derde van hun zaken schikken op de zittingsdag. Het zou goed zijn als er eens fundamenteel naar het ontwerp van de zitting zou worden gekeken. Hoe kunnen partijen en de rechter op die ene cruciale dag naar een aanvaardbare beslissing toegroeien? Wat voor informatie, ruimte en interactie hebben zij dan nodig? Weten, proberen en reflecteren op de gang!